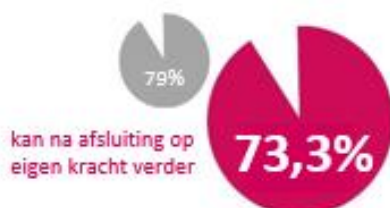

Buurtteams jeugd & gezin

Jaarverslag 2022

Inhoud

Voorwoord	4
Toegankelijke hulp	5
Ervaren toegankelijkheid.....	5
Beschikbaarheid van basishulp	6
Ontwikkeling van de vraag	7
Bereik van basishulp.....	9
Effectieve basishulp	11
Ervaren kwaliteit	11
Inhoud van vragen.....	12
Een toegankelijk gezinsplan	13
Hulp op maat van de vraag	13
Langdurige en/of structurele steun	14
Bestaanszekerheid	15
Schulden.....	15
Participatie	17
Gelijke kansen	18
Jonge Kind	18
Mentale gezondheid jongeren en jongvolwassenen	19
Veiligheid	21
Intensieve vrijwillige hulp.....	21
Collectieve hulp voor onderliggende oorzaken.....	23
Grenzen stellen, perspectief bieden	24
Professionele organisatie	26
Sturen en leren.....	26
Duurzame bemensing	26
Bijlage: Jaarverslag RvT	29

Voorwoord

We verantwoorden ons in dit verslag over het jaar 2022. Opnieuw een jaar van grote gebeurtenissen. Oekraïense vluchtelingen gaven hun bestaan vorm in de stad, de kosten van levensonderhoud stegen, gezinnen trachtten de gevolgen van de kinderopvangtoeslagaffaire te boven te komen en een toenemend aantal jongeren had last van de prestatimaatschappij.

Landelijk waren er grote zorgen over wachtlijsten voor specialistische jeugdzorg en de arbeidsomstandigheden voor professionals in de jeugdbescherming. En er verschenen diverse urgente adviezen en oproepen tot tastbaar beleid voor verbetering van de zorg voor jeugd. Via de Associatie Wijkteams droegen we actief bij aan de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, met daarin een steeds betere positionering van lokale teams als resultaat.

Met het grootste deel van de Utrechtse kinderen en jongeren ging het in 2022 nog steeds 'gewoon goed'. De buurtteams jeugd & gezin ondersteunden een groot aantal individuele gezinnen. Daarnaast maakten we ruimte om samen met ouders, jongeren en partners te komen tot collectieve aanpak voor vraagstukken. We werkten in 2022 met plezier en wisselend resultaat aan onze zes opgaven.

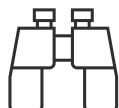
- In het eerste hoofdstuk over Toegankelijke Hulp schrijven we dat gezinnen veelal vonden dat ze tijdig werden geholpen, het bereik van de buurtteams onverminderd groot was in de stad en het werken vanuit huisartsenpraktijken goed vorderde.
- Het tweede hoofdstuk over Effectieve Basishulp laat zien dat klanten veelal blij waren met de geboden ondersteuning. En dat opvoeden & opgroeien, veiligheid en mentale gezondheid in 2022 de meest voorkomende vraagstukken waren van onze klanten.
- Het hoofdstuk over de opgave Bestaanszekerheid beschrijft dat de Actieagenda Utrecht Schuldenvrij goede resultaten behaalde. Met bijdragen van een groot aantal organisaties, waaronder de beide buurtteamorganisaties. In de verschillende wijken werd gewerkt aan het verder verbeteren van de toegankelijkheid en de effectiviteit van hulp bij betalingsachterstanden of schulden.
- In het hoofdstuk Gelijke Kansen geven we weer hoe we in de verschillende wijken acteerden op de gevolgen van corona en de ervaren toenemende prestatiedruk. Gericht op enerzijds het jonge kind en anderzijds jongeren en jongvolwassenen. Waarbij we toenemend in samenspraak en samenwerking met deze jongeren komen tot hun oplossingen.
- Het hoofdstuk over Veiligheid schetst hoe we werkten aan ons vakmanschap ten dienste van 'intensief vrijwillige hulp'. En hoe werd ingezet op aan veiligheidsproblematiek vaak onderliggende oorzaken.
- In het hoofdstuk over Professionele organisatie wordt tot slot beschreven hoe we de interne sturing van de organisatie hebben versterkt.

Het laatste kwartaal van dit jaar maakten we ons plan voor 2023. Het thema van dat jaarplan is 'Radicaal Kiezen'. We kiezen radicaal voor het in alle wijken goed uitvoeren van ons reguliere werk, voor risicogestuurde preventie in samenwerking met de sociale basis, voor Bestaanszekerheid als nu belangrijkste maatschappelijke opgave en – in lijn met het nieuwe coalitieakkoord – voor Ongelijk Investeren in de verschillende wijken. Door radicaal te kiezen denken we effectief bij te dragen aan de stad en aan het financieel haalbaar houden van het Utrechtse stelsel van zorg voor jeugd.

Toegankelijke hulp

Een groot deel van de klanten die de Ervaringswijzer invulden gaf aan dat de buurtteams goed vindbaar zijn en dat ze snel werden geholpen. Het direct kennismaken en aansluitend daadwerkelijk starten met ondersteuning was in een deel van de wijken inderdaad praktijk, in andere wijken moesten klanten met minder dringende vragen langer wachten.

Gezien de bekendheid van de buurtteams en de aanhoudende vraag naar basishulp investeerden we niet generiek, maar wel gericht in onze toegankelijkheid. Zo verbonden we ons aan de locaties voor Oekraïense vluchtelingen en zetten we daarnaast in op het werken vanuit huisartsenpraktijken.

We beogen dat gezinnen en jongeren in Utrecht die hulp kunnen gebruiken, tijdig en op maat van hun vraag worden geholpen.

Doelen 2022

- **Met gezinnen die zich aanmelden wordt direct kennisgemaakt en ondersteuning start aansluitend.**
- **Gezinnen worden ondersteund door de gezinswerker met wie ze het kennismakingsgesprek voerden.**
- **Gezinnen ervaren, mede door onze nauwe samenwerking met huisartsen en scholen, tijdig samenhangende ondersteuning op maat.**

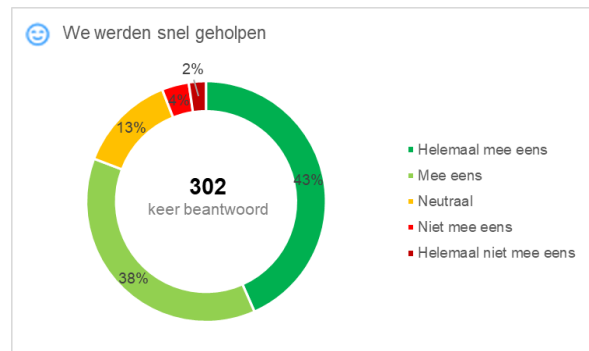
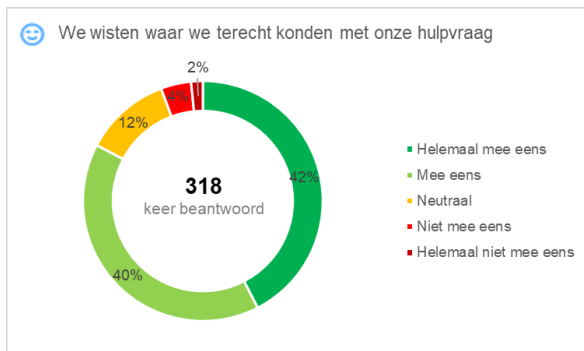
Ervaren toegankelijkheid

Onze klanten wisten veelal waar ze terecht konden met hun hulpvraag en een groot aantal vond ook dat ze snel werden geholpen. In zowel het eerste als het tweede half jaar gaf ruim 80 procent van de gebruikers van de Ervaringswijzer het antwoord 'helemaal eens' of 'eens' op deze vragen.

De Ervaringswijzer is een instrument wat diverse praktijkorganisaties in Utrecht gebruiken om de mening van klanten op te halen. Om te leren van de eigen dienstverlening en ten dienste van de ontwikkeling van het stelsel van de stad. Het aantal respondenten op de Ervaringswijzer steeg dit jaar flink, in lijn met de inzet van gezinswerkers om klanten te enthousiasmeren voor het gebruik van het instrument.

De beoordeling van onze toegankelijkheid ligt lager dan de 90 procent van vorig jaar, passend bij het in een aantal wijken langer moeten wachten op de kennismaking. De toenemende wachttijd voor individuele ondersteuning is deels het resultaat van de keuze om ook in te zetten op collectieve aanpak op onderliggende oorzaken.

Tegelijkertijd zijn we cijfermatig in staat aan de vraag te voldoen en dienen we hier in alle wijken scherp(er) op te sturen door in alle teams terugkerend aandacht te hebben voor het doelgericht ondersteunen van gezinnen met een daarbij passende caseload.

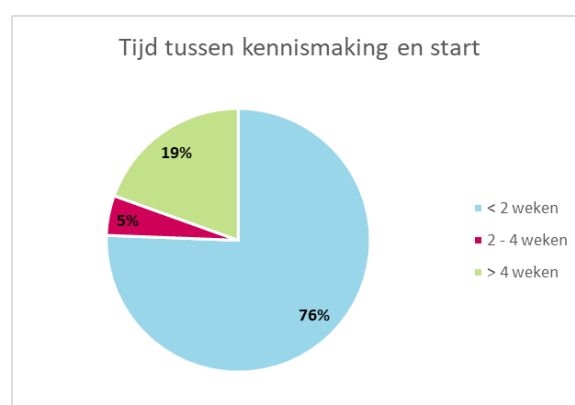
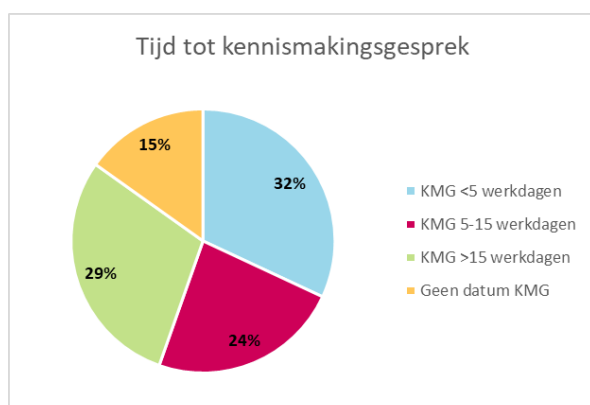
Beschikbaarheid van basishulp

We realiseerden de opdracht om binnen vijf werkdagen kennis te maken in 2022 met 32 procent, tegen 54 procent in 2021. Het verschil tussen 2022 en 2021 komt grotendeels voort uit een verandering in de registratie. Eerder registreerden we welke gezinnen het kennismakingsgesprek zelf graag later wilden en namen we deze groep niet mee als 'niet tijdig'. Het nieuwe registratiesysteem bevat deze functie niet. De huidige 68 procent 'niet tijdig' omvat dus zowel niet gewenst als gewenst wachten op het eerste gesprek. In 2021 gaf 20 procent van de gezinnen aan het gesprek later te willen voeren, bijna het hele genoemde verschil.

De door gezinnen gewaardeerde en inmiddels overal reguliere werkwijze om het kennismakingsgesprek te laten voeren door de gezinswerker die aansluitend ook de begeleiding uitvoert, is een belangrijke oorzaak van de veel minder dan 100 procent score op de opdracht. Het vinden van een op korte termijn, voor zowel gezin als gezinswerker passend moment, is met deze werkwijze niet goed haalbaar. Gezien de ervaren beleving van 'snel worden geholpen' en de waardering voor één gezinswerker vanaf de start, vervolgen we de gekozen werkwijze en lijkt de ervaren toegankelijkheid van de buurtteams in veel wijken in de stad behoorlijk op orde.

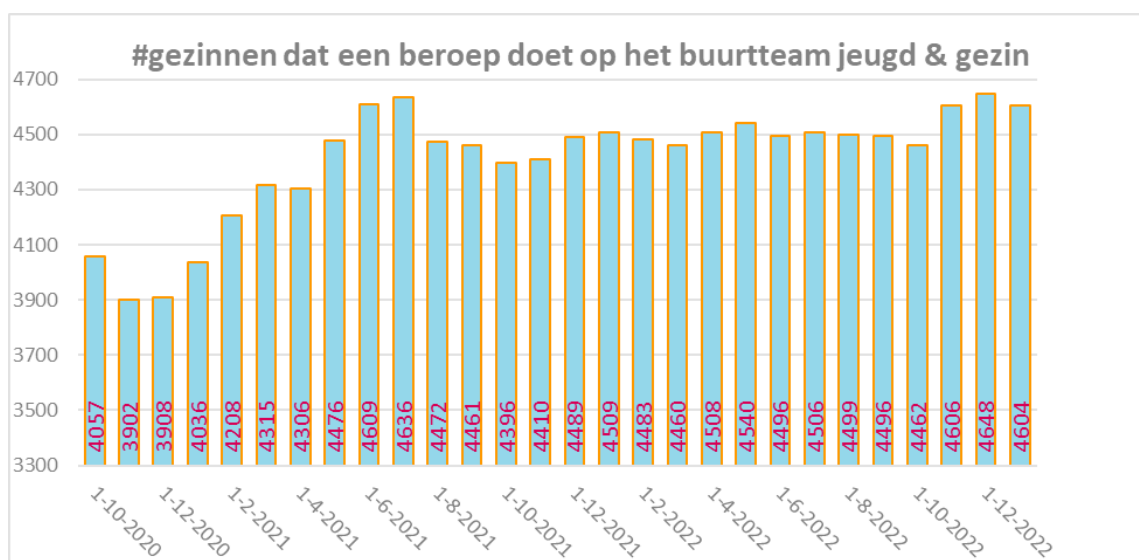
Gemiddeld vond het kennismakingsgesprek het afgelopen jaar plaats na dertien werkdagen waarbij de VO- en MBO-teams en de buurtteams van Lunetten, De Meern en Leidsche Rijn Terwijde zich erg positief onderscheidten en klanten vooral in Hoograven, Ondiep, Zuilen en Overvecht De Gagel langer moesten wachten op basishulp. De oorzaken waren divers, denk aan een plotselinge toename van aanmeldingen, een groot aantal zorgmeldingen of aan wisselingen in personeel. Waar passend en mogelijk werd alvast gestart met andere vormen van ondersteuning, vanuit bijvoorbeeld de sociale basis.

Het aansluitend aan het kennismakingsgesprek ook direct bieden van hulp lukte beter, vergelijkbaar aan vorig jaar. Met 76 procent van de gezinnen startte de samenwerking binnen twee weken, 19 procent van de gezinnen wachtte langer dan 4 weken.

Ontwikkeling van de vraag

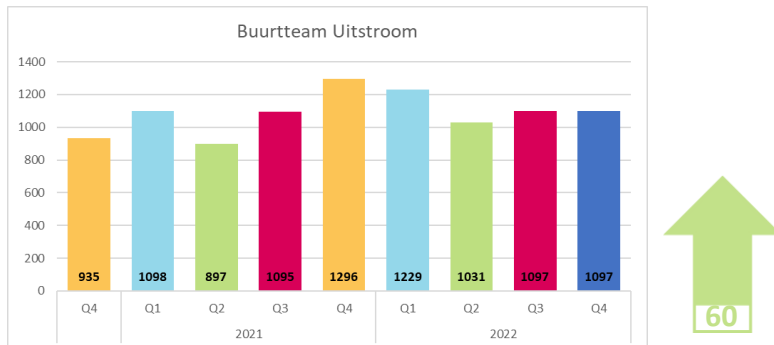
Het aantal gezinnen dat gebruikmaakte van hulp door een buurtteam jeugd & gezin fluctueerde in de coronaperiode en is daaropvolgend sinds het tweede kwartaal van 2021 groot. De gevolgen van de coronamaatregelen en de prestatiesamenleving, de toeslagenaffaire en de oorlog in Oekraïne lijken daar de belangrijke oorzaken van. Zich vertalend in jongeren met mentale klachten, gezinnen in armoede en in een toenemend aantal vluchtelinggezinnen dat wordt ondersteund.

Dat het aantal als 'uniek' geregistreerde klanten met 10.147 beduidend lager is dan de 15.737 in 2021 heeft twee oorzaken. Ten eerste ontwierpen we, ten dienste van de goede rechtsbescherming van ouders en kinderen, het nieuwe klantregistratiesysteem zo dat eenduidig is welke individuen binnen een gezin een eigen vraag c.q. eigen doelen hebben en welke individuen zonder directe vraag onderdeel uitmaken van een gezinssysteem. Het deel Utrechtse gezinnen dat werd begeleid, ging van 13,6 procent in 2021 naar 12,7 procent in 2022. Het percentage kinderen en jongeren was vergelijkbaar met 11,6 procent in 2021 en 11,8 procent in 2022. Er werden dus vooral minder ouders geregistreerd als individu met een eigen vraag.

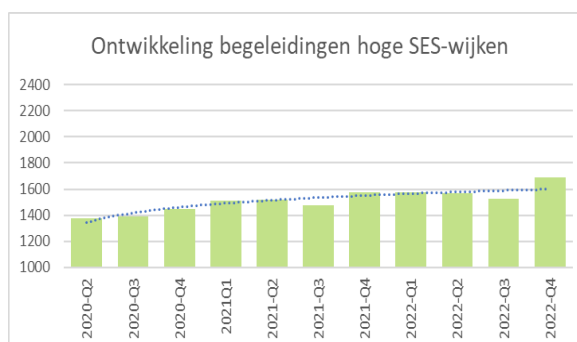
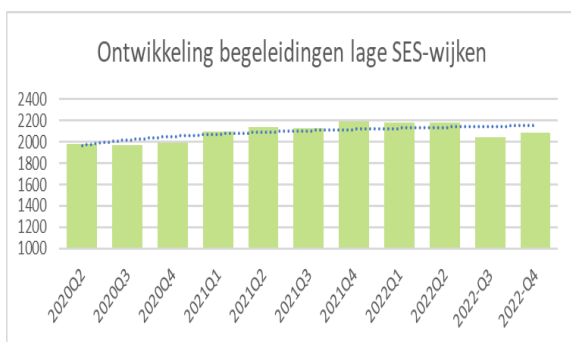
Een tweede reden voor de verlaging van het aantal unieke klanten is dat we alleen registreren als er ook een gezinsplan is. Dat geldt niet voor veel van de – zoals beoogd toenemende – vormen van collectieve aanpak. Denk bijvoorbeeld aan de lotgenotenbijeenkomsten voor ouders die te maken hebben met de Toeslagenaffaire of de informatiebijeenkomsten over scheiden. Met de gemeente verkennen we in 2023 nader hoe deze vormen van ondersteuning het best te verantwoorden, aansluitend bij het gesprek wat de gemeente daarover voert met de organisaties in de sociale basis.

Er werden in 2022, net als in 2021 minder begeleidingen afgerond dan in de jaren daarvoor. Naast gezinnen die vanuit de eigen mogelijkheden en beperkingen langdurig of structureel steun behoeven, betreft het gezinnen van wie het vertrouwen in de toekomst is verminderd.

Bereik van basishulp

In vergelijking met andere regio's maken in Utrecht veel gezinnen gebruik van jeugdhulp en wordt een relatief groot deel van die hulp geboden door de buurtteams jeugd & gezin. Het patroon van het bereik van de buurtteams is al jaren ongewijzigd. Ons bereik is relatief heel groot in de wijken waar veel gezinnen meervoudige vraagstukken hebben en kleiner in de wijken met een hoge sociaaleconomische status (SES). Met in 2022 als uitersten een percentage van 26 procent in Overvecht De Gagel en 6 procent van de gezinnen in Oost. We vinden dat patroon in beginsel wenselijk en in lijn met Ongelijk Investeren voor Gelijke Kansen. Met de kanttekening dat in de hoge SES-wijken een relatief groot beroep wordt gedaan op aanvullende jeugdhulp.

Bovenstaande grafieken laten zien hoe het bereik van basishulp zich de afgelopen twee jaar ontwikkelde in de lage (Overvecht, Kanaleneiland, Zuilen) en de hoge SES-wijken (Oost, Leidsche Rijn, Vleuten, De Meern). De stijging in de hoge SES-wijken past bij de toename van mentale klachten van jongeren in juist deze wijken die ook in de diverse [onderzoeken](#) naar voren kwam en wordt geholpen door ons werken vanuit huisartsenpraktijken. Het is passend dat deze jongeren worden ondersteund door niet alleen KOOS Utrecht en Spoor030, maar ook door Lokalis en Jongerenwerk Utrecht (JoU), individueel dan wel collectief in de vorm van de BuKoJou-groepen.

Vluchtelingen en gezinsmigranten

Kort na aanvang van de oorlog in Oekraïne meldden de eerste vluchtelingen zich bij onze voordeuren in de wijken. Deze mensen hadden vaak al onderdak bij familie en vrienden. Vervolgens werd de Jaarbeurs het centrale punt voor binnenkomst, werden in de stad diverse opvanglocaties geopend en konden kinderen naar de voor hen nieuw opgezette school. We verbonden aan al deze plekken gezinswerkers om zo vindbaar te zijn voor ondersteuningsvragen.

In 2022 werden we ook onderdeel van het team Begeleiding Inburgering, samen met VluchtelingenWerk, het team Statushouders van de gemeente Utrecht en de Buurtteamorganisatie Sociaal (BTO Sociaal). We richten ons daarmee op migranten die in het kader van gezinshereniging naar Nederland komen. Het vroegtijdig ondersteuning bieden aan deze groep lukte het afgelopen jaar nog niet erg goed. De betrokken partners werken op het moment aan een beter afgestemde gezamenlijke werkwijze. Daarnaast is er zicht op een gezamenlijke locatie in Overvecht, wat die werkwijze goed zou ondersteunen.

Basishulp vanuit de huisartspraktijken

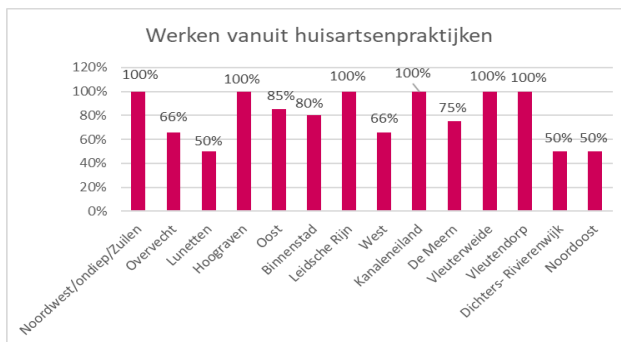
De afgelopen twee jaar ontwikkelde de samenwerking met huisartsen zich goed. Geholpen door de hiervoor toegekende incidentele middelen. Inmiddels is aan 80 procent van de 61 praktijken een gezinswerker verbonden. Waarbij die gezinswerker een aantal uren per week vanuit de huisartsenpraktijk werkt of er op maat van de praktijk voor een andere vorm is gekozen. We evalueerden de resultaten van de samenwerking in 2022 uitgebreid.

Buurtteams gaven terug dat de samenwerking met huisartsen hen toegankelijker maakten voor inwoners die ons niet per se rechtstreeks vinden. In Lunetten bijvoorbeeld bereikten we via de huisarts meer hoogopgeleide gezinnen en meer jongeren. Het gaf deze gezinnen en jongeren vertrouwen dat de huisarts het buurtteam betrok.

Voor gezinnen maakte de samenwerking dat zij meer samenhangend werden geholpen. Denk aan ouders die regelmatig bij de huisarts komen voor stressklachten door schulden. De gezinswerker werd geïntroduceerd door de huisarts, startte de samenwerking met Werk & Inkomen (W&I) en kon daarbij ook het perspectief van de kinderen meenemen. Andere voorbeelden betroffen gezinnen die door een buurtteam werden ondersteund bij opvoedvragen en waarbij in overleg met de huisarts eenvoudig de POH-GGZ kon worden betrokken in verband met mentale klachten van een ouder.

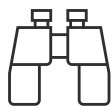
Huisartsen gaven aan door de samenwerking beter de weg te vinden in het Utrechts Model. Hierdoor kreeg de sociale basis beter plek en werd de weg naar aanvullende hulp minder vaak rechtstreeks gekozen. In een aantal wijken vraagt dit nadere aandacht, waaronder Vleuten. Bij directe verwijzing van de huisarts naar aanvullende jeugdhulp werd door KOOS en Spoor030 toenemend alsnog ook het buurtteam betrokken.

Aandachtspunten voor 2023 die uit de evaluatie naar voren kwamen hadden betrekking op aandacht voor de persoonlijke klik tussen gezinswerker en huisartsenpraktijk en voor wederzijdse verwachtingen. Daarnaast vraagt het regelmatige verloop van medewerkers bij beide partijen terugkerend om investeren. Als laatste was er in 2022 in met name Overvecht en Noordoost schaarste aan personeel. Hierdoor wachtten een aantal praktijken in deze wijken lang op de komst van een gezinswerker.

Effectieve basishulp

Ook over de door gezinswerkers geboden ondersteuning was een groot deel van de jongeren en gezinnen dit jaar tevreden. We investeerden daartoe in een (ook digitaal) toegankelijk gezinsplan, in ons handelen bij 'systeemwereldproblemen' en in collectieve vormen van hulp. De verantwoording op dat laatste doel is te vinden in de hoofdstukken over de maatschappelijke opgaven.

Onze ambitie is gezinnen, scholen en wijken te ondersteunen bij het oplossen van hun problemen van vandaag en het duurzaam verbeteren van hun situatie. Vanuit de leidende principes, op de verschillende leefgebieden, met oog voor de samenhang tussen die leefgebieden.

Doelen 2022

- Voor iedere klant is het (zelf) werken met het (digitale) gezinsplan een mogelijkheid. Het gezinsplan is een levend document in de samenwerking tussen gezin en gezinswerker en ondersteunt het eigenaarschap en de regie van het gezin op de begeleiding.
- Gezinnen ervaren samenhangende ondersteuning op maat. We werken allemaal vanuit het uitgangspunt dat passende hulp realiseerbaar is, binnen of buiten de kaders, met het netwerk van gezinnen en de betrokken partners. We laten het er niet bij zitten. We zijn activistisch waar dat nodig is.
- We verbeteren de hulp aan het toenemend aantal gezinnen dat langdurig of structureel steun heeft.
- Kinderen, jongeren en gezinnen worden toenemend ondersteund bij het versterken van het dagelijks leven op school en in de wijk, gericht op het voorkomen van (veelvoorkomende) vraagstukken.

Ervaren kwaliteit

Een groot deel van de gezinnen en jongeren die gebruik maakten van de Ervaringswijzer vond dat ze goed werden geholpen. Vergelijkbaar aan de 92 procent van vorig jaar was 89 procent het 'helemaal eens' of 'eens' met die stelling. Klanten bleken vooral tevreden over de betrokkenheid en deskundigheid van gezinswerkers en de samenwerking tussen het buurtteam en andere hulpverlening. Het soms lange wachten op de start van ondersteuning, werd als belangrijkste verbeterpunt benoemd. Op de vraag of het beter gaat met het gezin antwoordde 76 procent positief, vorig jaar lag dat percentage op 88. Uit de toelichtingen kwam vooral het wachten op ook benodigde aanvullende hulp als oorzaak naar voren.

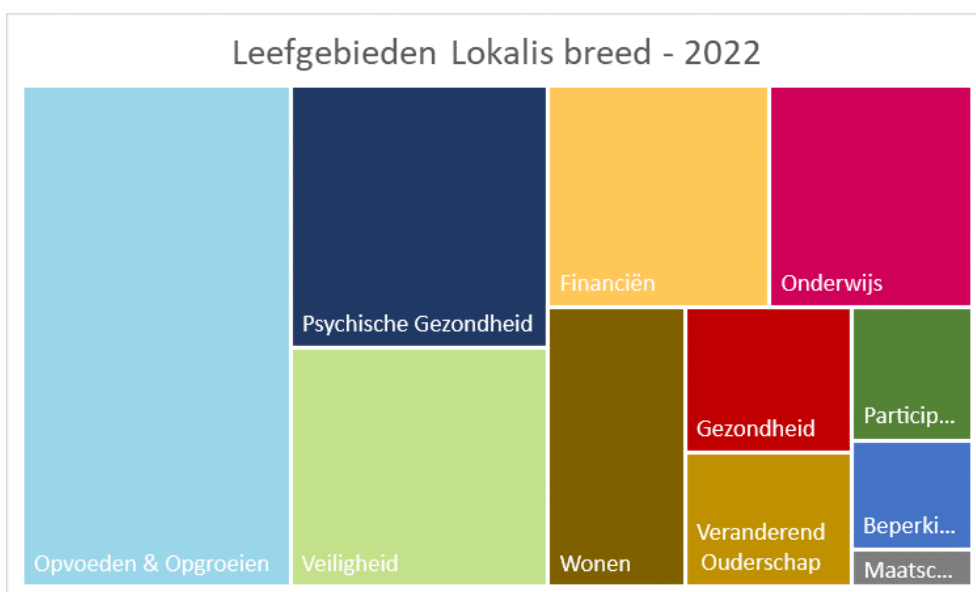
Een voor ervaren kwaliteit van hulp derde relevante vraag in de Ervaringswijzer betreft het 'samen vinden van oplossingen'. 89 procent van de klanten gaf aan het eens of helemaal eens te zijn met de

stelling dat de buurtteammedewerker en de klant samen naar een oplossing hebben gezocht. Vergelijkbaar aan de 87 procent van vorig jaar.

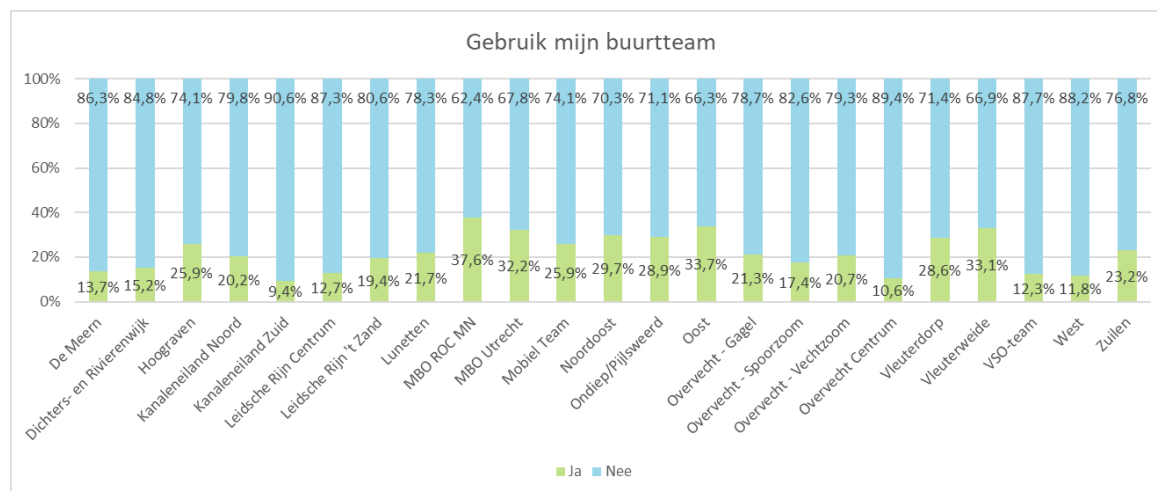
Inhoud van vragen

In 2022 ging het grootste deel van de vragen waarmee jongeren en gezinnen bij de buurtteams jeugd & gezin kwamen als altijd over opvoeden en opgroeien. De afgelopen jaren zagen we dat de diversiteit van vraagstukken toenam en dat het aandeel Veiligheid groeide, passend bij het doel om deze gezinnen ‘intensief vrijwillige hulp’ te bieden. In vergelijking met het eerste half jaar van 2022 zagen we een stijging van doelen op Psychische gezondheid, overeenkomend met het beeld uit de diverse recente onderzoeken onder Utrechtse jongeren en de stijging van het bereik van de buurtteams in de hogere SES-wijken.

Een toegankelijk gezinsplan

Eerder maakten we technisch mogelijk dat klanten hun gezinsplan (ook) digitaal kunnen inzien. Inmiddels kunnen gezin en gezinswerker echt samen werken in het digitale plan. We zien dat klanten langzaam gebruik beginnen te maken van deze mogelijkheid. Met relatief hoge percentages bij de MBO-jongeren, in Oost en Vleuten. En een beperkt gebruik in Kanaleneiland Zuid en Overvecht Centrum. Hoewel de uitersten overeenkomen met de hoge respectievelijk lage SES-wijken laat onderstaande grafiek zien dat de praktijk veel diverser is en ook weergeeft dat buurtteams verschillen in de mate waarin ze klanten al goed informeren en op weg helpen.

Hulp op maat van de vraag

In 2022 besteedden we stadsbreed opnieuw aandacht aan het City Deal-gedachtegoed. In een groot aantal wijken volgden medewerkers van Lokalis, met de collega's van BTO Sociaal en U Centraal de basisworkshop 'Doorbraken en Doen wat nodig is voor inwoners en gezinnen van Utrecht'. In het eerste kwartaal van 2023 staan de laatste wijken op de planning. Per wijk werden koplopers aangewezen die deelnamen aan een verdiepende training door het Instituut voor Publieke Waarden. Koplopers van teams die al meer ervaren zijn in het maatwerkdenken werden als maatje gekoppeld aan de teams die die ervaring nog minder hebben.

Alle wijken die getraind zijn, kregen de beschikking over een voorkom-erger-potje. Met dit potje kunnen gezinsmedewerkers met partners snel en met minimale verantwoording, kleine problemen 'klein' houden, door kosten die vooruitgang voor een klant in de weg zitten over te nemen. Afgelopen jaar is door Stichting Uitvoering Maatwerk onderzoek gedaan naar de maatschappelijke opbrengst van het minimaatwerkbudget. De opbrengst daarvan, met ook Utrechtse voorbeelden, is hier te lezen: [Kleine gift, groot effect.](#)

De aandacht voor systeembelemmingen resulteerde in een voorzichtige toename van vraagstukken op de maatwerktafel, die veelal betrekking hadden op wonen en financiën. De verbreding naar andere leefgebieden bleef nog beperkt. Vanuit de Kenniswerkplaats Jeugd Utrecht Stad bereidden we in 2022 onderzoek voor ten dienste van de verbreding van het doorbraakdenken. In de eerste fase gericht op passend onderwijs en zorg voor jeugd, in de tweede fase op hulp bij (on)veiligheid.

Langdurige en/of structurele steun

De gemiddelde duur van begeleidingen nam de afgelopen jaren toe. Deels komt dit voort uit zorg die jongeren en gezinnen over de toekomst hebben. Daarnaast behoeft een deel van de gezinnen in de stad langdurig of structureel steun.

In de vier wijken van Overvecht startten we dit jaar het project Samen Oplopen, in samenwerking met de gelijknamige organisatie. Bedoeld om gezinnen met een structurele hulpvraag te ondersteunen door inzet van vooral informele zorg. Er is een coördinator vanuit Samen Oplopen aangesteld binnen Lokalis, om de methodiek met de betreffende buurtteams in te gaan zetten.

Samen Oplopen koppelt 'stevige inwoners' aan gezinnen met veel problemen tegelijk. De vrijwilligers lopen een half jaar tot twee jaar mee met het gezin. Zij denken en doen mee met verschillende aspecten in het leven van de gezinsleden die maken dat het gezin stress ervaart en die een negatief effect hebben op gezond opgroeien van de kinderen. De missie van Samen Oplopen is dat een gezin gezond functioneert en de gezinsleden gelukkig zijn. Dit willen we bereiken door het verbeteren van de omstandigheden waarin een gezin leeft, waaronder de aanwezigheid van een steunend netwerk. Waarmee dus ook de samen olopende inwoner zichzelf overbodig maakt.

Inmiddels zijn de eerste vrijwilligers actief, worden er gesprekken gevoerd met meer kandidaten en zijn de eerste koppelingen gemaakt. De coördinator is in deze fase vooral bezig om vrijwilligers te werven in de kerken, moskeeën en buurthuizen van Overvecht en middels webinars. We streven naar minimaal twaalf koppelingen in het eerste jaar van de pilot (oktober 2022 tot oktober 2023).

Bestaanszekerheid

Ruim een op de vijf klanten die we begeleiden heeft vragen op het gebied van financiën. Door de toegenomen energieprijzen en hoge inflatie is goed kunnen rondkomen voor steeds meer mensen een uitdaging. Het hebben van geldzorgen heeft vaak ook invloed op andere leefgebieden. Het vroegtijdig bereiken en 'integraal' ondersteunen van mensen die moeite hebben met rondkomen, had en heeft dus onze prioriteit. De Actie-agenda Utrecht Schuldenvrij werd afgesloten met mooie resultaten.

We beogen dat gezinnen en jongeren (zoveel als mogelijk zelf) in staat zijn een stabiele (leef)omgeving te creëren en behouden. Een stabiele omgeving betekent naar vermogen participeren in de samenleving met een financieel stabiele basis en betaalbare huisvesting.

Doelen 2022

- (Problematische) schulden en armoede bij gezinnen zijn in beeld en financiële gezondheid van gezinnen is duurzaam toegenomen.
- Jongeren en gezinnen worden toenemend ondersteund bij het naar vermogen participeren. Meedoen en participatie is altijd onderdeel van gesprek binnen onze ondersteuning.
- Gezinnen ervaren passende en samenhangende ondersteuning op maat als het gaat om hulpvragen op bestaanszekerheid.

Schulden

Doorontwikkeling vroegsignalering

In het [eindrapport Utrecht Schuldenvrij](#) is te lezen dat schulden inmiddels vaker worden gesignaleerd en dat de gemiddelde schuldenlast bij aanvang van een regeling terugkijken vanaf 2019 ruim is gehalveerd. Een groot aantal organisaties, waaronder de beide buurtteamorganisaties, droeg daar aan bij.

Geïnspireerd door ons bereik bij de hersteloperatie toeslagenaffaire, door de opbrengsten van de aanpak in Amsterdam en op basis van wetenschappelijke inzichten, ontwikkelden de beide buurtteamorganisaties en de afdeling W&I van de gemeente Utrecht, de aanpak vroegsignalering van schulden door. In de oorspronkelijke aanpak gaat een schulddienstverlener van W&I samen met een medewerker van het buurtteam onaangekondigd op huisbezoek bij inwoners met betalingsachterstanden. Gezinswerkers worden aan de deur door W&I geïntroduceerd om te inventariseren of er meer ondersteuning passend is dan alleen bij financiële vraagstukken. Ongeveer 15 procent van de inwoners die dit afgelopen jaar thuis werd bereikt, gaf direct aan hulp te willen. In de praktijk zien we dat een aantal inwoners zichzelf later alsnog meldt en de introductie vertraagd alsnog een functie had.

In 2023 gaan we in de wijken Overvecht Vechtzoom en Kanaleneiland Zuid volgens de bijgestelde aanpak werken: de buurtteams vervolgen de huisbezoeken, zonder geïntroduceerd te worden door W&I. Aanleiding van het bezoek blijven de betalingsachterstanden, maar het gesprek wordt vanaf het begin breder gevoerd. Op deze manier verwachten we niet alleen laagdrempeliger te zijn – we leggen verbinding met en sluiten aan bij de inwoner, niet iedereen zal het in een eerste gesprek al

over geldzorgen willen hebben – maar kunnen daarnaast de vragen waar gezinnen mee zitten integraler oppakken en vaker tot een duurzame oplossing komen.

Kanteling schulddienstverlening

Genoemd eindrapport stelt ook dat het aantal Utrechters wat gebruik maakt van een schuldregeling in de afgelopen 4 jaar verdubbelde. Ook dit resultaat is een optelsom van velen betrokkenen. Aan het begin van 2022 actualiseerden alle teams met hun wijkpartners van W&I, U Centraal en BTO Sociaal hun plan op Utrechters Schuldenvrij. Afgelopen jaar stond in het teken van het uitvoeren van die plannen. Samenwerkingsafspraken werden aangescherpt en diverse teams deden samen aan deskundigheidsbevordering. Na een half jaar hebben we met partners teruggeblikt. Bij ruim de helft van de buurtteams was er een lichte stijging te zien in het aantal driegesprekken dat gevoerd was. Bij de acht buurtteams waar het aantal driegesprekken gelijk is gebleven of is gedaald, blijkt dat bij de helft van de wijken nog bijzondere aandacht nodig was voor de samenwerking en de kennis van het vernieuwd werkproces.

Sinds juni volgden we met hoeveel gezinnen waar er sprake was van schulden of betalingsproblemen een driegesprek met W&I heeft plaatsgevonden. En als er geen driegesprek gevoerd is, wat daar de reden van was. Er werden in zijn algemeenheid nog te weinig driegesprekken gevoerd. Onder meer de wijk Lunetten sprong er in positieve zin uit. We monitoren de driegesprekken nog te kort om de cijfers goed te kunnen analyseren. Bij het grootste deel van de gezinnen werd als reden voor het niet voeren van het driegesprek namelijk de optie ‘anders’ gekozen. Als eerste stap gaan we nader zicht creëren op wat de meest voorkomende redenen zijn voor het niet voeren van een driegesprek en wat daar voor gezinnen aan ten grondslag ligt.

Rondkomen op de kaart

Hoewel de Actie-agenda duidelijk resultaat heeft opgeleverd heeft rondkomen in ons jaarplan voor 2023 nog steeds een prominente plek, vanwege de urgentie en de impact op gezinnen. We hebben Nadja Jungmann, lector ‘Schulden en Incasso’ bij Hogeschool Utrecht, mogen ontvangen voor een inspirerend verhaal. En naast deskundigheidsbevordering heeft elk team diverse hulpmiddelen ontvangen ter ondersteuning van de hulp aan gezinnen, waaronder het bespreekbaar maken van armoede.

Een deel van de ontwikkelde hulpmiddelen richt zich op inwoners zelf. Zo actualiseerden we een [animatievideo](#) over geldzorgen, die bijvoorbeeld door huisartsen vertoond kan worden op hun wachtkamerschermen. Hiermee hopen we niet alleen op een directe manier de drempel te verlagen om hulp te vragen aan het buurtteam, het is ook een middel voor gezinswerkers om het gesprek over de invloed van financiële zorgen met de huisarts te voeren.

Kinderopvangtoeslagaffaire

Naast de individuele begeleiding van gezinnen die geraakt zijn door de kinderopvangtoeslagaffaire – waar vaak de eerste hulpvraag de financiën betreft, maar de ondersteuningsvraag veel breder is dan dat – organiseerden we in 2022 met ouders van het landelijk Ouderpanel Kinderopvangtoeslag lotgenotenbijeenkomsten. Daar kwamen weinig gedupeerde ouders op af. Door de bijeenkomsten meer herkenbaarheid en regelmaat te geven en partners te betrekken, vergrootten we – weliswaar in beperkte mate – de opkomst.

In november 2021 is er een stedelijk toeslagenherstelpotje in het leven geroepen, bedoeld om gedupeerde ouders (snel) een stapje verder te kunnen helpen in hun herstel. In 2022 hebben we 97 gezinnen geholpen met hun aanvragen en is er € 181.000 uitgegeven. Het soort uitgaven waarvoor het potje werd gebruikt is divers. Voorbeelden zijn het aanschaffen van bedden voor een gezin dat

daar nooit geld voor heeft gehad of het vergoeden van tandartskosten voor mensen die jaren niet naar de tandarts zijn geweest en daardoor forse herstelkosten hadden.

Het aantal met een maatregel uithuisgeplaatste kinderen was in Utrecht onder gedupeerde ouders opvallend laag. Met onze veiligheidspartners Samen Veilig Midden Nederland (SVMN) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) voerden we het gesprek over het herkennen van systeemwereldproblematiek. Naar aanleiding daarvan worden ook de collega's van SVMN uitgenodigd voor de training stress-sensitief werken. In 2022 hebben we de training voorbereid. In 2023 wordt de training in alle wijken gegeven. Met uitzondering van Overvecht, die teams volgen begin 2024 de training.

Participatie

Werkwinkel

Afgelopen jaar startte de Werkwinkel in Zuidwest, een samenwerking van Lokalis, BTO Sociaal, W&I, UWV, DOCK, Vrijwilligerscentrale Utrecht (VCU) en Leerwerkloket. De Werkwinkel zet zich in voor het bevorderen van participatie, met name van mensen met meervoudige ondersteuningsbehoeften. Dit is de tweede werkwinkel in Utrecht, volgend op die in Overvecht. De werkinkels samen ondersteunden in 2022 ruim vierhonderd unieke bezoekers waarvan 41 procent niet bekend was bij een uitkeringsinstantie. In 2023 voeren we het gesprek over het al dan niet opzetten van een derde werkwinkel.

Vroegsignalering langdurige werkloosheid

In 2021 experimenteerden we met vroegsignalering van het risico op langdurige werkloosheid. Samen met W&I boden we mensen met een bijstandsuitkering in Ondiep en Zuilen zo vroeg mogelijk gerichte ondersteuning. Buurtteammedewerkers en werkmatchers trokken stevig met elkaar op in deze pilot 'driegesprekken'. Daar waar werkmatchers normaliter hun caseload door de stad verspreid hadden, waren er nu vaste personen verbonden aan de twee wijken, waardoor er een werkrelatie ontstond en professionals meer vanuit één plan samenwerkten met inwoners. Het resultaat was dat klanten zich meer gehoord voelden, hun verhaal niet meerdere keren hoefden te doen en participatie beter onderdeel werd van het gezinsplan. In de eerste helft van 2022 startten we in Overvecht met dezelfde werkwijze. Na de zomer werd helder dat W&I de capaciteit en tijd niet heeft om deze realisatie goed te begeleiden. Dat is de reden dat deze werkwijze tijdelijk is stopgezet.

Gelijke kansen

Alle gezinnen werden de afgelopen jaren geraakt door de coronamaatregelen. En een toenemend aantal jongeren in de stad ervaart (negatieve) prestatiedruk. De verschillen die er tussen kinderen en jongeren waren op buurtniveau, worden door deze ontwikkelingen versterkt. Met verschillende verschijningsvormen in bijvoorbeeld Overvecht en Kanaleneiland versus Leidsche Rijn. Onze opgave Gelijke Kansen is groot, zich vertalend in onderstaand groot aantal doelen. In dit verslag zoomen we in op de individuele en collectieve aanpak gericht op het jonge kind en gericht op jongeren.

We wensen ieder kind en iedere jongere in Utrecht maximale ontwikkelingskansen en een doorgaande schoolloopbaan die aansluit bij zijn of haar levenssituatie ongeacht de omgeving waar het in opgroeit.

Doelen 2022

- Kinderen en jongeren hebben de draad van het leven weer opgepakt en leren omgaan met de gevolgen van corona.
- Alle vierjarigen zijn klaar voor school. Ouders ervaren een ononderbroken ondersteuningslijn van zwangerschap tot aan de start van het primair onderwijs.
- Alle kinderen en jongeren hebben leerrecht en volgen een passende vorm of mate van onderwijs/dagbesteding.
- Alle kinderen en jongeren blijven 'wel thuis' of zo 'wel thuis' als mogelijk.
- Jongeren ervaren dat ze laagdrempelig bij ons terecht kunnen en voelen zich goed ondersteund door gezinswerkers die aansluiten bij hun leefwereld en die in staat zijn om samen hen te werken aan antwoorden op hun vraagstukken, zowel individueel als collectief.

Jonge Kind

In met name Overvecht en Kanaleneiland zagen we in 2022 dat een deel van de jonge kinderen met een advies voor voorschoolse educatie (VE) met een complexere zorg- of ondersteuningsvraag bij de kinderopvang of basisschool kwam dan voorheen. Waar voor corona de focus op taal lag, ligt het accent nu meer op ontwikkeling, gedrag en sociale vaardigheden. De vraag naar specialistische jeugdhulp, in de vorm van vooral dagbehandeling, nam toe.

Om goed afgestemd te handelen op dit vraagstuk startten partners dit jaar een 'netwerk-MT jonge kind'. Vanuit een gezamenlijke analyse en focus bepaalden we koers, met daarbij enerzijds inzet op kortetermijnacties om vroegtijdiger problemen te signaleren en eerder passende hulp in te zetten en anderzijds inzet op (innovatieve) duurzame oplossingen voor de langere termijn. In Overvecht startte in augustus zo een VE+-groep. In 2023 komen er actieplannen voor in ieder geval Overvecht en Kanaleneiland.

In andere wijken gaven buurtteams (verder) vorm aan de 'eerste 1000 dagen'-netwerken c.q. de kernpartneraanpak VE. In Vleuten bijvoorbeeld verkenden het buurtteam en de voorscholen hoe ze samen kunnen vroegsignaleren en werd door gezinswerkers een presentatie gegeven aan de pedagogisch medewerkers om zo toeleiding naar het buurtteam te vergemakkelijken. Ook spraken buurtteam en voorschool af dat gezinswerkers eens per maand fysiek aanwezig zijn op de voorschool, waardoor ouders en medewerkers hun vragen en zorgen makkelijk kunnen delen. Ook met andere partners werd er samen opgetrokken op dit thema: gezinswerkers verbonden zich aan het Geboortezorgnetwerk (0-2 jaar) en de Kernpartneraanpak (2-4 jaar), waarin de trends van de wijk worden besproken. Gezinswerkers waren op uitnodiging van DOCK ook aanwezig bij een ouder-kindgroep of startten een Jonge Kind-overleg met KOOS. Door deze korte lijnen lukt het beter om meer in gezamenlijkheid te kijken naar passende ondersteuning voor kinderen en het gezin.

We vergrootten de kennis en het handelingsperspectief van gezinswerkers op de ontwikkeling van het jonge kind. Vanuit elk team volgden een aantal van hen de basiscursus Infant Mental Health, een gedachtegoed met een systemische visie waarin rekening gehouden wordt met alle perspectieven: het kind, de ouders, hulpverlening en het netwerk eromheen.

Mentale gezondheid jongeren en jongvolwassenen

In onder meer Leidsche Rijn, Vleuten en de Meern namen de vragen van jongeren toe. Corona zorgde bij een deel van voor motivatieproblemen, eenzaamheid en somberheid. En onze prestatie maatschappij creëert druk. Recent onderzoek geeft aan dat een derde van de jongvolwassenen matige tot ernstige psychische klachten heeft. Met huisartsen, scholen en de kernpartners proberen we goed te onderscheiden wanneer specialistische zorg het antwoord is en wanneer er meer sprake is van een normale reactie op de omstandigheden waarvoor ondersteuning vanuit de buurtteams of de sociale basis een passender antwoord kan zijn.

BuKoJou

De BuKoJou-groepen zijn van dat laatste een goed voorbeeld. Professionals van het buurtteam, Jongerenwerk Utrecht (JoU) en KOOS en Spoor030 zagen het aantal jongeren met somberheidsklachten toenemen. De wachtlijst voor hulp liep op, terwijl de indruk was dat het versterken van het dagelijks leven en (h)erkenning bij leeftijdsgenoten voor deze groep eerder helpend en passend zou zijn. In 2021 startte de eerste BuKoJou-groep in Vleuten volgens de collectieve aanpak: jongeren en ouders waren zelf (ook) aan zet en bepaalden inhoud, duur en onderwerp. Volgend op Vleuten startten in 2022 ook BuKoJou-groepen in Leidsche Rijn, De Meern, Binnenstad/Oost, Noordoost en West. Onderwerpen die aan de orde kwamen, waren somberheidsklachten, gendervragen en hoe vorm te geven aan sociale contacten.

Quotes van de jongeren:

'Ik heb de regie weer terug over mijn eigen leven'

'Ik voel mij veilig in deze groep'

'Ik heb geleerd om sommige dingen gewoon te accepteren'

'Ik vind dingen mooi aan mijzelf die ik eerst niet kon benoemen'

'Ik ben socialer geworden'

'Ik zie dat ik ben gegroeid'

'Ik voel mij niet meer alleen'

'Samen staan we sterk!'

Van de groepen die inmiddels afgelopen zijn, ziet een aantal jongeren elkaar nog steeds (informeel) bij de huiskamers van JoU. Zeker de helft van de jongeren gaf aan verder geen (specialistische) hulp meer nodig te hebben en elkaar te willen blijven ontmoeten.

Duurzaam Perspectief Jongeren

De coronaperiode heeft veel invloed (gehad) op jongeren en jongvolwassenen. De pandemie werkte als katalysator en heeft bestaande problematiek zichtbaarder gemaakt en versterkt. In het project 'Duurzaam perspectief jongeren' zijn we, samen met BTO Sociaal, JoU, gemeente Utrecht en de Number 5 Foundation aan de slag met jongeren om hun toekomstperspectief opnieuw vorm te geven. Daarbij staan twee dingen centraal: we geven dit project vanaf de start in co-creatie met jongeren vorm én we werken samen aan echte actie.

In dialoogsessies gingen we met jongeren in gesprek over de vraag wat voor hen 'welzijn' is en welke onderdelen van hun leven daarbij belangrijk zijn. Zij gaven aan dat investeringen in de relatie tussen hulpverlener en jongere, laagdrempeligheid (ook in taalgebruik) en het bieden van hulp in de fysieke leefwereld van jongeren gewenst zijn. Het ontbreekt jongeren aan kennis over schulden, studiefinanciering, wonen, bestaande financiële regelingen of toeslagen en de voordelen van sparen.

In het najaar van 2022 startten we de voorbereiding op de thema's die voortgekomen zijn uit de dialoogsessies: ontmoeting en ondersteuning, het verlagen van drempels, meedoen en ontwikkelen. In 2023 creëren we op tenminste één locatie (een mbo-locatie in Overvecht), samen met jongeren en partners een passende plek voor ondersteuning op alle relevante vraagstukken waaronder mentale veerkracht, onderwijs, stages en werk.

Vleuten Versterkt

Vleuten is een van de wijken waar kinderen en jongeren toenemend vragen hebben over mentale gezondheid. Ons beeld is dat het beroep wat vanuit deze vraag op gespecialiseerde jeugdhulp wordt gedaan niet altijd passend is. Oorzaken van de problematiek zien we in de prestatie maatschappij, het gevoel van maakbaarheid van succes en het moeten voldoen aan een norm. Op die onderliggende maatschappelijke oorzaken richten we ons samen met huisartsen, scholen, JGZ, KOOS en samenwerkingsverbanden Utrecht PO en Sterk VO zich binnen Vleuten Versterkt.

In september 2022 gingen we, ondersteund door Garage2020 en volgens de principes van Design Thinking, in en met de wijk aan de slag. Er werden diverse bijeenkomsten georganiseerd rondom het vraagstuk prestatiedruk. Allereerst een kick-off-bijeenkomst voor professionals en ouders. Vervolgens werd in een driedelige lessenserie samen met leerlingen van groep 7 en 8 van OBS Haarzicht gekeken hoe zij prestatiedruk ervaren en waar zij mogelijkheden zien om dit te verminderen. Een paar inzichten uit de onderzoeksfase tot nu toe:

- Jongeren leggen zichzelf een hoge norm op en houden daaraan vast, wat vaak ten koste gaat van hun (mentale) gezondheid.
- Professionals en ouders zien liever minder toetsen en meetmomenten, jongeren zelf ervaren wel veel (school)stress maar geven aan niet per se minder toetsen te willen.
- Jongeren verkiezen school boven vrije tijd. Zowel jongeren als ouders geven aan ontspanning nodig te hebben, maar het lukt niet altijd om dit te realiseren.
- Het systeem speelt voor ouders, jongeren en professionals een grote rol als het gaat om prestatiedruk en stressklachten.

Conclusies trekken we nog niet. De onderzoeksfase en analyse wordt begin 2023 afgerond, na ook een aantal interviews met professionals, aansluiten bij een BuKoJou-groep en een lessenserie op het Amadeus Lyceum. De volgende stap: weer vanuit alle perspectieven kijken naar kansen en mogelijkheden voor oplossingen in het dagelijks leven.

Veiligheid

Onveiligheid was in 2022 ook een veelvoorkomend vraagstuk. We hebben dit jaar vooral ingezet op het verder versterken van het daartoe gevraagde vakmanschap van gezinswerkers, in samenwerking met Civil Care. En we werkten met de partners uit de sociale basis aan collectieve vormen van hulp voor de vaak onderliggende oorzaken van onveiligheid, bijvoorbeeld echtscheidingen en mentale problematiek van volwassenen. We bereidden ons daarmee verder voor op het uiteindelijk stadsbreed gaan werken volgens het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Met de diverse partners beogen we dat alle Utrechtse kinderen veilig opgroeien, in hun gezin, op school en op straat.

Doelen 2022

- Bij (dreigende) onveiligheid maken gezinnen gebruik van intensieve vrijwillige hulp vanuit de buurtteams. Resultierend in het opheffen van acute onveiligheid, een stabiele leef- en opvoedsituatie en verwerking van wat is gebeurd. In de samenwerking van buurt- en veiligheidsteam ervaren gezinnen samenhangende ondersteuning op maat. In onze ondersteuning is de rechtsbescherming van ouders geborgd.
- Bij (dreigende) criminaliteit van jongeren maken gezinnen gebruik van hulp vanuit de buurtteams. Resultierend in minder opvolging door broers en zussen en een toenemend aantal jongeren met een veilig toekomstperspectief. Opvoeders of jongeren in detentie worden tijdig ondersteund bij een kansrijke terugkeer in de wijk. In de samenwerking van buurtteams en de partners binnen openbare orde en veiligheid en de strafrechtketen ervaren gezinnen samenhangende ondersteuning op maat.

Intensieve vrijwillige hulp

Veel gezinnen zijn terughoudend in het vragen van hulp bij onveiligheid in huis. Er is sprake van schaamte, wantrouwen tegenover instanties en angst voor uithuisplaatsing van kinderen. Daarbij geeft landelijk onderzoek weer dat hulp bij onveiligheid beperkt effectief is. Met de partners in de proeftuin Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in Overvecht – te weten: SVMN, William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering en de RvdK – werken we aan het verbeteren van de toegankelijkheid en de kwaliteit van deze hulp. Waarmee we met kwaliteit ook de rechtsbescherming van ouders bedoelen.

In de proeftuin Overvecht boden de buurtteams het afgelopen jaar ‘intensieve vrijwillige hulp’, met een voor gezinnen heel helder onderscheid tussen vrijwillige hulp en het gedwongen kader. De samenwerking met het eerste EVU-team in Overvecht werd als positief en in het belang van gezinnen ervaren. Gezinnen en gezinswerkers hebben één gesprekspartner binnen dat team, de lijnen zijn dus kort en er hoeft niet meer te worden gelaveerd tussen de verschillende betrokken organisaties. We denken met deze ontwikkeling effectievere hulp te bieden en meer recht te doen aan de rechtsbescherming van gezinnen.

Vanuit deze positieve resultaten schaalden we op van de samenwerking met één buurtteam in Overvecht naar alle buurtteams jeugd & gezin daar. En aansluitend werd de start in Leidsche Rijn voorbereid. Een wijk met (deels) andere verschijningsvormen van onveiligheid, waar onder meer echtscheidingsproblematiek, mentale problematiek van volwassenen en criminaliteit onder jongeren een grote rol spelen. In het eerste kwartaal van 2023 wordt het tweede EVU-team hier operationeel, met in lijn met het Toekomstscenario nu een 0 tot 100 jaar-insteek en dus betrokkenheid van ook BTO Sociaal.

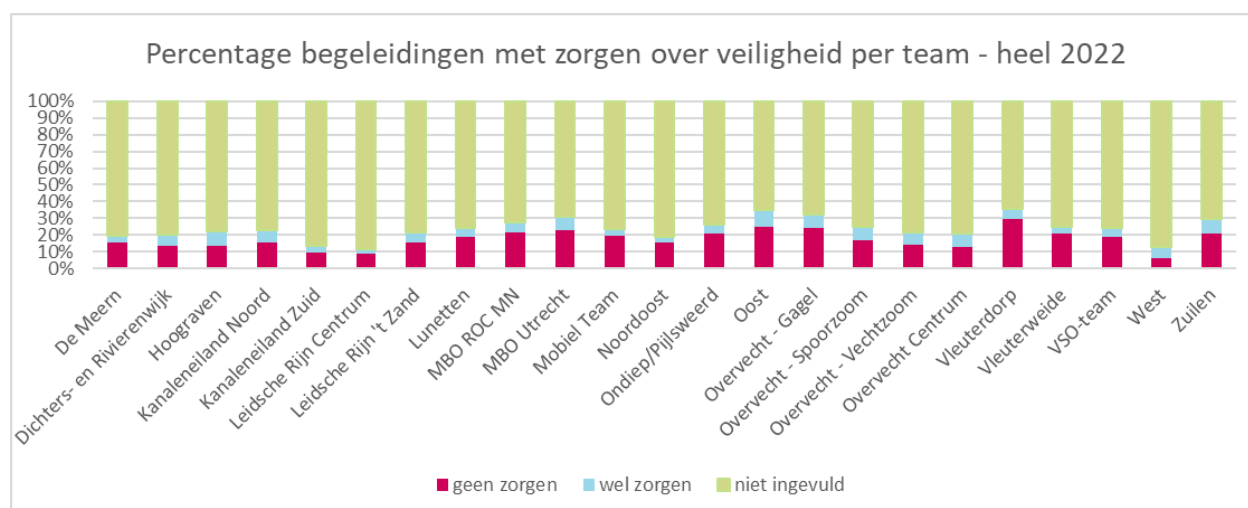
Versterken vakmanschap

In samenwerking met Civil Care ontwikkelden we het afgelopen jaar de deskundigheidsbevordering voor alle buurtteams en teammanagers door. Dat deden we op maat van onze opdracht en werkpraktijk én in lijn met de visie en rolverdeling van het Toekomstscenario. De training richt zich op de methodiek van 'gefaseerd samenwerken aan veiligheid' met aandacht voor directe veiligheid, stabiele veiligheid en herstel. En van daaruit op de samenwerking met alle gezinsleden, belangrijke mensen in hun omgeving, de sociale basis, partners voor zorg voor jeugd en volwassenen en veiligheidspartners. Inclusief ook feitelijk, concreet en in de taal van het gezin formuleren van afwegingen en doelen in het gezinsplan. Na de start met alle aandachtsfunctionarissen Veiligheid volgden in 2022 de buurtteams van Leidsche Rijn, De Meern, Lunetten en Kanaleneiland Zuid de training. In 2023 en doorlopend tot in het eerste kwartaal van 2024 komen alle andere teams aan bod en staat ook een eigen versie voor de teammanagers op het programma.

Veiligheid in het gezinsplan

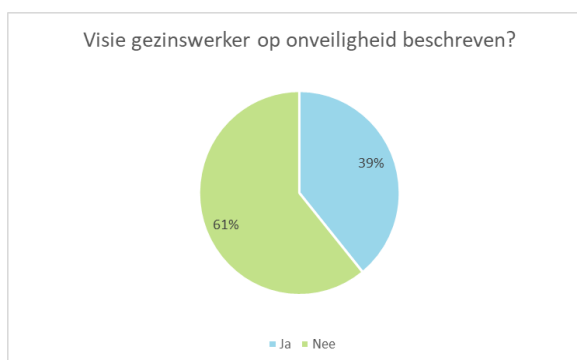
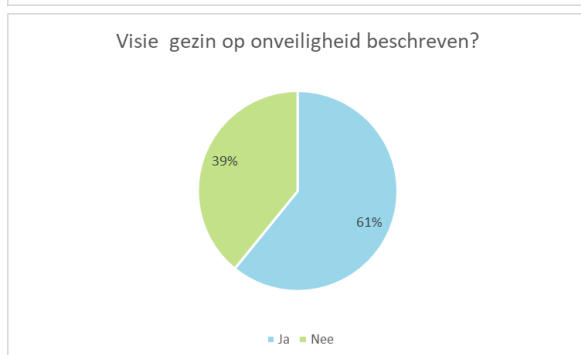
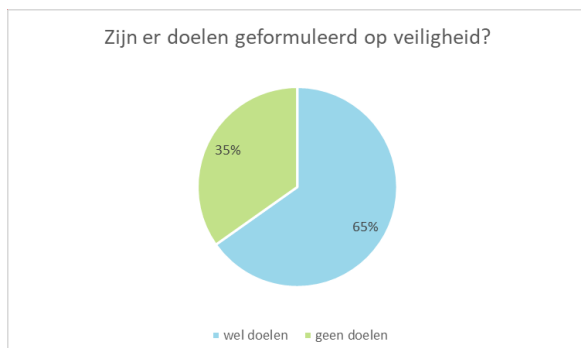
Mede ter voorbereiding op de grotere rol van lokale teams vanuit het Toekomstscenario volgen we sinds dit jaar de kwaliteit van de registratie en verslaglegging in de gezinsplannen. Stedelijk en in de vorm van een steekproef ook verdiepend, om daarmee de sturing door teammanagers en het handelen en leren van gezinswerkers te voeden.

Als we kijken naar alle gezinnen die in het afgelopen jaar in begeleiding waren, is in 25 procent van de gezinsplannen expliciet aangegeven of er wel of geen zorgen over veiligheid waren. Dit wil overigens niet zeggen dat de inhoudelijke afweging niet vaker is gemaakt. Het lijkt veeleer te gaan om onnauwkeurigheid in de registratie. Hierbij speelt mee dat ons systeem geen mogelijkheid heeft om 'nog onbekend' aan te vinken. Bij aanvang van ondersteuning is niet per se duidelijk of er sprake is van onveiligheid.

In de wijken Ondiep en Oost is in juli 2022 en januari 2023 verdiepend gekeken. Met vragen als vanuit welke perspectieven de zorg over onveiligheid is opgenomen in het gezinsplan en in hoeverre er dan ook concrete doelen op zijn gesteld. In deze twee wijken was bij 75 gezinnen sprake van veiligheidsproblematiek. In 46 van de 75 plannen was de visie van het gezin op de zorgen weergegeven. In 29 plannen nam de gezinswerker (ook) de eigen visie op. In 49 van de 75 gezinsplannen waren doelen geformuleerd op de beschreven zorgen. In 26 plannen waren die doelen er (nog) niet.

Met bovenstaande uitkomst zijn we nog niet tevreden. Aan alle teammanagers is gevraagd om met hun teams aandacht te besteden aan het waarom en hoe van het gevraagde vinkje, aan het belang en de waarde van het opnemen van ieders perspectief in het gezinsplan en aan het samen stellen van duidelijke en navolgbare doelen. Ook in de training gegeven door Civil Care komt dit aan de orde.

In ons jaarplan 2022 definieerden we welke informatie we wilden volgen, gericht op ons eigen werkproces en op het beoogde resultaat voor gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van de kinderschermingsmaatregelen in de stad. Het lukte het afgelopen jaar nog niet om de 'outcome-informatie' op maat beschikbaar te krijgen. We vervolgen dit samen met de betrokken partners, vanuit de proeftuin.

Collectieve hulp voor onderliggende oorzaken

Volgend op een werkbezoek van raadsleden voerden de proeftuinpartners in november een gesprek met de gemeenteraad over factoren die een rol spelen bij het ontstaan en voortduren van kindermishandeling en geweld in huis. We formuleerden ook hoe de raad met een integrale benadering verschil kan maken voor deze gezinnen.

In de voor Ongelijk Investeren benoemde wijken Zuilen en Ondiep, waar de 'doorbraakmethode' in Utrecht ooit begon, gaan we in het eerste kwartaal van 2023 opnieuw met het Instituut voor Publieke Waarden aan de slag. Vanuit de situaties van de gezinnen die daar nu worden ondersteund, gaan we kijken naar 'bestaansonzekerheid' als onderliggende oorzaak en mogelijke collectieve oplossingen daarvoor. Dit doen we ten dienste van deze gezinnen en de wijken en secundair ook in het licht van het betaalbaar houden van het Utrechtse stelsel.

Mentale en echtscheidingsproblematiek

Veiligheidsproblematiek staat zelden op zichzelf. Onze praktijk en diverse onderzoeken laten zien dat bestaansonzekerheid vaak een rol speelt en dat aan geëscaleerde situaties met regelmaat ook psychische klachten van ouders en echtscheidingsproblematiek ten grondslag liggen.

Het gebiedsteam GGZ (Altrecht en Lister) van Overvecht formuleerde met betrokken huisartsen en de beide buurtteamorganisaties de gezamenlijke visie op 'gebiedsgerichte GGZ in het netwerk'. Altrecht en Lokalis voerden in die wijk ook de pilot 'het gezamenlijk gezinsgesprek' uit. En ondersteunend aan deze nieuwe samenwerking deden professionals van het gebiedsteam, het buurtteam en een huisartsenpraktijk samen aan deskundigheidsbevordering met betrekking tot kinderen van ouders met psychische problemen (KOPP) en kinderen van ouders met een verslaving (KOV), ondersteund door het Trimbos-instituut. Aanvullend op deze preventieve inzet maakten de proeftuinpartners met Altrecht een plan op het toevoegen van GGZ-expertise aan het bestaande en het nieuwe EVU-team. Vanaf 2023 gaan sociaal-psychiatisch verpleegkundigen daadwerkelijk meewerken in Overvecht en Leidsche Rijn.

Ook op echtscheidingsproblematiek werd zowel preventief als curatief ingezet. In Noordoost, Noordwest en Leidsche Rijn kregen ouders in collectieve bijeenkomsten informatie over de emotionele en praktische ontwikkelingen die aan de orde kunnen zijn nu ze uit elkaar gaan. Parallel daaraan troffen kinderen in de leeftijd van 4-6 jaar (Stoere Schildpadden) en 6-8 jaar (Dappere Dino's) elkaar om onder andere te leren dat de scheiding niet hun schuld is en dat ze hierover mogen praten. Spoor030, KOOS, Lokalis, Moviera, de RvdK en SVMN ontwikkelden samen een eenduidige visie op begeleide omgang. En Spoor030, KOOS, Lokalis en SVMN vormden een stedelijk expertteam, dat professionals waar gewenst ondersteunt bij complexe echtscheidingscasuïstiek.

Ondanks bovenstaande inzet zagen we het afgelopen jaar nog steeds een toename van ondertoezichtstellingen, ingezet om kinderen te beschermen tegen strijdende ouders. De proeftuinregio's Utrecht en Utrecht West gaan hier het volgende jaar gezamenlijk op acteren. Wij doen dit door onze visie opnieuw onder de loop te nemen en ons handelen bij complexe en conflictueuze scheidingen onderbouwd verder vorm en inhoud te geven.

Grenzen stellen, perspectief bieden

Utrecht ziet dat een toenemend aantal jongeren op steeds jongere leeftijd zware strafbare feiten begaat, met veel impact voor het slachtoffer, de maatschappij, de dader en diens gezin. Kijkend naar de casuïstiek, zien we dat er eerder in het leven van de jongere vaak al veel signalen waren dat het niet goed ging. Signalen die niet werden herkend, die de hulpverlening niet goed bereikten of waar door die hulpverlening weinig effectief op werd gehandeld. Het vertrouwen in instanties is vaak laag en het vraagt veel om het vertrouwen te winnen en te kunnen ondersteunen.

In samenspraak met onder meer de gemeente Utrecht verkenden we het afgelopen jaar wat de rol van de buurtteams zou moeten zijn op deze opgave en besloten we in te zetten op drie lijnen: de bestaande (zorg-)structuur beter benutten, samen met partners inzetten van gerichte interventies om kinderen en ouders beter en eerder te bereiken en ondersteunen, en vergroten van ons eigen vakmanschap.

Het werken met gezinnen die actief zijn in het criminele circuit is voor de buurtteams niet helemaal nieuw. We zijn al veel langer onderdeel van bijvoorbeeld de persoonsgerichte aanpak en deze gezinnen worden door buurtteams ook ondersteund bij andere vraagstukken die voor hen aan de orde zijn. Om effectiever te worden in de (gezamenlijke) ondersteuning en om ons eigen vakmanschap te vergroten, worden de betrokken gezinswerkers inmiddels gericht ondersteund. Intern op hun eigen rol en als partners gezamenlijk, gefaciliteerd door de afdeling Veiligheid van de gemeente. Daarnaast breidden we het afgelopen jaar de afspraak om collega's van SVMN te kunnen consulteren uit met de jeugdreclasseringscollega's daar.

Vanuit de tweede lijn zijn in Overvecht vijf basisscholen, Spoor030 en het buurtteam gestart met een pilot 'Vroeg signalering & preventie: aanpak voor jonge kinderen met complex gedrag'. Doel is

grensoverschrijdend en antisociaal gedrag bij kinderen op de basisschool te signaleren en door ondersteuning van het gezin grotere problemen op latere leeftijd te voorkomen. Met leerkrachten werd een hulpmiddel voor signalering ontwikkeld. Waar een opeenstapeling van risicofactoren (individueel, gezin en omgeving) werd gesignaleerd, volgde gerichte diagnose en werd gezinnen passende hulp aangeboden. In 2023 wordt de samenwerking met ook JoU, DOCK en wijkagenten binnen deze pilot vormgegeven.

Professionele organisatie

Buurtteamoverstijgend werken we als organisatie aan goede randvoorwaarden voor en doorontwikkeling van ons werk. We kijken daarbij door de brillen van inhoudelijke ontwikkeling, sturen-volgen-leren en duurzame bemensing van de organisatie. Het afgelopen jaar ging de aandacht vooral naar de aanpassing van de besturing, ten dienste van dit jaar van 'borging' en anticiperend op de nu komende jaren van doorzetten op de beweging naar voren in een kleiner wordend financieel vierkant. Daarnaast was er aandacht voor werving, werkplezier en het voorkomen en terugbrengen van ziekteverzuim.

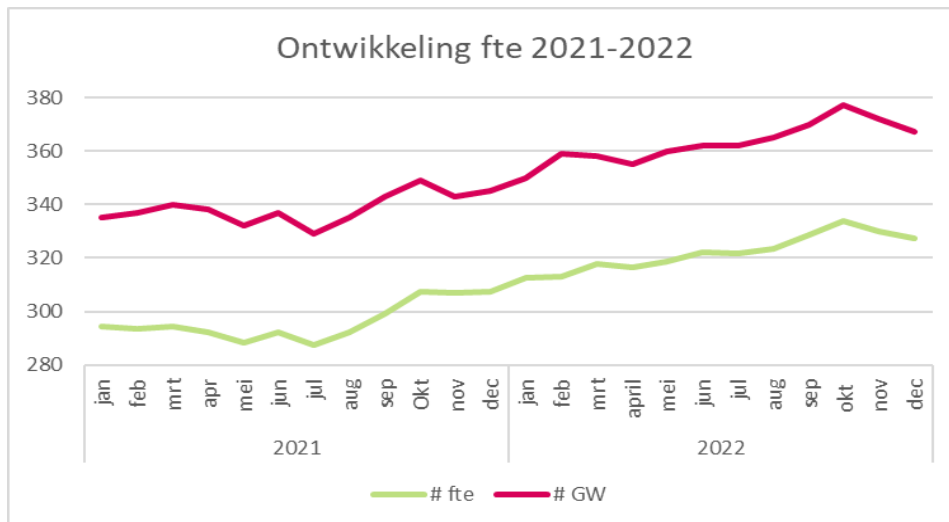
Sturen en leren

We leerden de afgelopen jaren veel over de goede kanten van onze sturingsfilosofie en ook over de noodzaak van meer balans daarbinnen. Onze aandacht voor visie, leren en ontwikkelen was en is waardevol. Daarnaast is er (meer) aandacht nodig voor het met gezinnen en in wijken doelmatig werken aan resultaat. We versterkten onze besturing in die lijn, door de functies van teammanager en directeur te actualiseren en die laatste qua bezetting ook tijdelijk uit te breiden. Dat deden we ook door onze overlegstructuur en de inhoud van overleggen aan te passen. En door met hulp van het SIOO een 3-jarig leertraject voor teammanagers te starten. Een programma waarbij individueel en collectief leren wordt gecombineerd, vanuit het uitgangspunt dat werken en leren één zijn. Eind 2022 richtten we het basisontwerp voor het komende jaar in op realisatie in de wijk.

Duurzame bemensing

Ondanks de toenemende schaarste op de arbeidsmarkt vonden we ook dit jaar voldoende nieuwe goede collega's. We vergrootten daartoe onze zichtbaarheid op sociale media in de vorm van filmpjes over het werken bij de buurtteams en een actievere rol op LinkedIn. Daarnaast droeg de vraag aan medewerkers om te zoeken in hun eigen netwerk en het krijgen van een bonus daarvoor hier ook aan bij.

Werkplezier

Elk jaar nemen we een enquête werkplezier af onder alle medewerkers. Ook dit jaar lieten de uitkomsten zien dat gezinswerkers veel werkplezier halen uit hun samenwerking met gezinnen. Mee (mogen) lopen met gezinnen en samen zoeken naar duurzame versterking en verandering gaf veel voldoening en inspiratie. Niettemin was het werk geregeld ook complex en emotioneel belastend. Een goede balans in werkplezier en werkdruk is belangrijk en de resultaten maakten duidelijk dat het van belang blijft om voortdurend aandacht te houden voor de veerkracht van individu én van een team. Dat op verschillende manieren hier aandacht voor is geweest door het jaar heen werd dan ook positief gewaardeerd. Medewerkers waardeerden dat er veel mogelijkheden zijn om te reflecteren en leren in het vak. Tegelijkertijd gaven zij ook het signaal aandacht te hebben voor de groei en ontwikkeling van medewerkers die meerdere jaren in dienst zijn.

We zagen dit afgelopen jaar een kleine toename van negatieve ervaringen met klanten, in de vorm van agressie en discriminatie. We stimuleerden het gesprek hierover in teams en hebben de vertrouwenspersoon vaker onder de aandacht gebracht. Ook boden we dit jaar weer een aantal vormen van individuele en collectieve aanpak, gericht op omgaan met grensoverschrijdend gedrag en versterken van veerkracht.

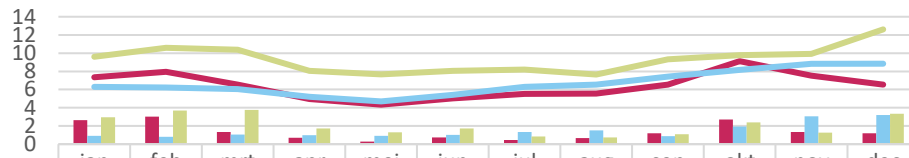
We evalueerden hoe we nieuwe medewerkers de beste start kunnen meegeven en hebben hierop acties ingezet, zoals het organiseren van welkomdagen en het herzien van de Basecamp, die daardoor weer beter werkt in het eigen maken van de uitgangspunten van het Utrechtse model.

Ziekteverzuim

We zagen dit jaar een kleine toename in ziekteverzuim. De omikronvariant van corona en de griepgolf hadden hier invloed op. En het langdurig verzuim bleef onverminderd aandacht vragen. Psychische klachten zijn in toenemende mate de oorzaak van langdurig verzuim, veelal ingegeven door persoonlijke omstandigheden, deels in combinatie met de impact van het werk.

We hadden op verschillende manieren aandacht voor het voorkomen van langdurige uitval. Onder andere door de regierol van de leidinggevende te versterken en de verzuimadviseur eerder in het traject te betrekken. En door bij dreigende uitval samen met de medewerkers te kijken naar de vertaling van persoonlijke omstandigheden naar het al dan niet of deels werken, naar passende ondersteuning en de juiste vormen van verlof.

Verzuimpercentage 2022

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
■ Kort 2020	2,65	3,01	1,35	0,7	0,28	0,74	0,47	0,67	1,18	2,71	1,35	1,18
■ Kort 2021	0,9	0,81	1,04	0,98	0,91	1,03	1,32	1,51	0,89	1,93	3,06	3,2
■ Kort 2022	2,95	3,68	3,77	1,74	1,30	1,73	0,86	0,73	1,10	2,39	1,28	3,34
— Totaal 2020	7,36	7,95	6,56	4,97	4,34	5,03	5,51	5,57	6,56	9,12	7,52	6,53
— Totaal 2021	6,29	6,24	6,05	5,19	4,7	5,43	6,29	6,56	7,42	8,15	8,83	8,84
— Totaal 2022	9,62	10,60	10,37	8,04	7,67	8,06	8,19	7,65	9,31	9,79	9,93	12,61

■ Kort 2020 ■ Kort 2021 ■ Kort 2022
— Totaal 2020 — Totaal 2021 — Totaal 2022

Bijlage: Jaarverslag RvT

Naam	Nevenfuncties
Richard Andringa (2014, 2018, 2022)	- Secretaris-directeur van waterschap Vechtstromen - Bestuurslid Stichting Schilthuisfonds - Voorzitter programmaraad Atelier Overijssel
Jan van Leijenhorst (2015, 2019, 2023)	- Managing Consultant Berenschot (associé) - Voorzitter ROCOV Provincie Utrecht - Voorzitter NOVB-Consumentenoverleg - Lid NOVB Directeurenoverleg - Voorzitter bestuur Big Brother Big Sister Utrecht - Voorzitter landelijke Armoedecoalitie
Monica van Berkum (2015, 2019, 2023)	- Lid kernteam Utrechtse Mensenrechten-coalitie - Lid RvT New Dutch Connections - Bestuurslid Stichting Social Image - Oprichter en trekker van 'Het Migratieberaad'
Anne Maljers (2017, 2021)	- Directeur-bestuurder Samenwerkingsverband De Eem - Bestuurslid Stichting Kinderen Karuna Jabalpur - Vicevoorzitter RvT The Netherlands Helsinki Committee - Vicevoorzitter Stichting Shiva (Spiritualiteit, HIV & Aids) - Zelfstandig consultant
Abdessamad Bouabid (2021)	- Universitair Docent/Onderzoeker - Redactielid Tijdschrift Kwalon

- De RvT vergaderde in 2022 zes keer.
- De RvT gaf goedkeuring aan: een op de start van drie directieleden aangepast bestuursreglement en bijgewerkte procuratieregeling, de jaarrekening en het jaarverslag 2021, het jaarplan en de begroting 2023.
- De RvT besloot: Richard Andringa, Jan van Leijenhorst en Monica van Berkum als RvT-lid te herbenoemen, fasering in te brengen in het aan- en aftreden van RvT-leden, een nieuwe accountant aan te stellen (Baker Tilly).
- De RvT voerde een evaluatiegesprek over het functioneren van de RvT als geheel, de samenstelling van de RvT en de afzonderlijke leden, de remuneratiecommissie voerde een functioneringsgesprek met de bestuurder.
- Een van de RvT-leden was als verhalenvanger betrokken bij de tussenevaluatie van de buurtteams, een ander lid sprak met de OR (agvz van de OV).
- De leden van de RvT ontvangen €5000,- bruto per jaar en overige (niet-financiële) waarderingen.
- De RvT volgt de Governance Code Zorg 2017.

De eerste jaren van Lokalis stonden in het teken van ontwikkeling, in 2022 is de focus steeds meer komen te liggen op realiseren en bestendigen van wat ontwikkeld is. Dit liep als een rode lijn door de vergaderingen van de RvT. Aan de orde kwam wat er aan sturing nodig is om ambitie en praktijk samen op te laten lopen, hoe als organisatie meer focus aan te brengen (wijkgericht werken, ongelijk investeren, wat doe je wel of niet en welke prioriteiten stel je) zonder de integraliteit te verliezen en wat dat in samenspel (en contractering) met de gemeente en partners vraagt. De RvT had hierin een

grote rol als sparringpartner, ging hierover in gesprek met de wethouder Jeugd en had aandacht voor wat dit voor de RvT zelf vraagt als toezichthouder.

Ook de landelijke ontwikkelingen kwamen op regelmatige basis aan de orde. De RvT verkende met de bestuurder de kansen en risico's van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en welke inzet van de bestuurder nodig was om risico's te verkleinen en kansen te vergroten, vanuit de positie die Lokalis en Utrecht landelijk hebben.

In de loop van het jaar werd steeds duidelijker dat de (Utrechtse) jeugdsector het, onder andere door de bezuinigingen vanuit de Hervormingsagenda, in de komende jaren met minder middelen moet doen. Een van de aandachtspunten van de RvT zal dan ook zijn hoe het de organisatie binnen deze veranderende context bestendig weet te realiseren. Daartoe volgt de RvT niet alleen Lokalis op zichzelf, maar ook hoe de organisatie binnen de Utrechtse netwerkverbanden opereert.

De RvT voerde in 2022 een zelfevaluatie uit onder begeleiding van een externe gespreksleider. In de basis is de RvT tevreden over zijn functioneren. In zijn toezichthoudende rol werkt de RvT effectief en als sparringpartner heeft de RvT zijn dienst bewezen. Geformuleerde aandachtspunten zijn procesprecisie en de scherpste op blijven zoeken.

Kwetsbaarheid van de RvT zat in de kort op elkaar aflopende zittingstermijnen van drie van de RvT-leden. Daarom heeft de RvT afspraken gemaakt over fasering in het aftreden van de RvT-leden en het aantrekken van nieuwe leden.